

Λαογραφική έκπομπή της Πανελληνίου Ένώσεως Ποντιακών Σωματείων

Έκπομπή 75 (7-8-1975)

..... Σ Η Μ Α

Ακούτε την λαογραφική έκπομπή της Πανελληνίου Ένώσεως Ποντιακών Σωματείων - Ποντιακή Ήχώ - που γράφει και επιμελείται ο Στάθης Ευσταθιάδης.-

..... τό σήμα σβήνει

Ο Αύγουστος στάθηκε για τον ποντιακό ελληνισμό μήνας κρσίμος. Επί αιώνες, κάθε Δεκαπενταύγουστο, χιλιάδες πιατών Έλλήνων από όλες τις περιοχές του Πόντου ξεκινούσαν για την έορτή της Παναγίας Σουμελά, στο ξακουστό μοναστήρι της πάνω στο όρος του Μελά.

Ήταν η Παναγία Σουμελά τό παμποντιακό εθνικοθρησκευτικό σύμβολο του ποντιακού λαού. Στά πλαίσια του πανηγυρισμού της εσφυρηλατείτο κάθε φορά τό εθνικό φρόνημα των Ποντίων. Και στις 15 Αύγουστου, κατά την παράδοση, θέλησε η μοίρα, νά γίνει η άλωση της Τραπεζούντος τό έτος 1461. Καταλήθηκε η ένδοξη αυτοκρατορία των Κομνηνών και άρχισε από τότε η σκοτεινή περίοδος της δουλείας του ποντιακού ελληνισμού.

Αλλά η Παναγία Σουμελά και μετά την άλωση παρέμεινε τό πρώτο εθνικοθρησκευτικό σύμβολο των Ποντίων μέχρι την ώρα του ξεριζωμού τους. Ήταν η πολύτιμη κιβωτός των εθνικών ιδεωδών. Σύμβολο έλπίδος και καρτερίας στά χρόνια της σκλαβιάς.

Στό όρος του Μελά δραματίζονταν οι Πόντιοι την ανάστασή τους. Εκεί στήριζαν κάθε έλπίδα για την πραγματοποίηση του πιο άραιου όνείρου τους. Στήν Παναγία Σουμελά οι γάμοι άποικτούσαν ιδιαίτερη σημασία και ικανοποιούσαν βαθύτερες ψυχολογικές ανάγκες. Ήταν για την μάνα, παραδείγματος χάριν, μεγάλο τό ιδανικό, όταν έλεγε στο γιό της, που έπλησιαζε ή ώρα του γάμου.

ΥΙΕ ΘΑ ΓΥΝΑΙΚΙΖΩ ΣΕ ΑΥΓΟΥΣΤ' Τῇ Παναγίας

Καί ὁ εὐγενικός πόθος γινόταν ὀδύγλυμο τραγούδι, ποῦ τό διαλα-
λοῦσε ἡ ποντιακή μοῦσα αἰῶνες.

. ΑΥΡ - ΤΡΑΓ

Τό 1922 οἱ Πόντιοι ξερριζώνονται ἀπό τίς ἐστίες τους, ἀφήνουν
τήν ἱερή γῆ τοῦ Πόντου καί ἔρχονται στήν Ἑλλάδα. Ἡ Παναγία Σου-
μελά δακρῶζει γιά τήν τραγική τοῦτη περιπέτεια τοῦ Ποντιακοῦ λα-
οῦ. Δέν τοῦς ἀκολουθεῖ ἀμέσως. Παραμένει στόν Πόντο, γιά νά παρηγο-
ρήσῃ πληγωμένους, ποῦ δέν ἐπρόκειτο νά ἐπιζήσουν καί νά ρθοῦν
στήν Ἑλλάδα, Παραμένει ἐκεῖ, γιά νά σκεπᾶσῃ μέ τό στοργικό της
βλέμμα τήν πένθιμη γῆ, φάλλοντας Αὐτή τήν νεκρώσιμη ἀκολουθία γιά
τοῦς ἀταφούς νεκρούς...

Μετά ἀπό μερικά χρόνια ἡ ἱερά εἰκόνα τῆς Παναγίας Σουμελά
φτερουγίζει ἀπό τόν Πόντο καί προσγειώνεται στήν Ἑλλάδα. Ἐδῶ
εἶναι ὁ λαός της. Ἐδῶ δὲ ἀφωσιωμένοι λάτρες της στήνουν τό νέο
Της ὄρονο πάνω στά γραφικά ὄφθατα τοῦ Βερμίου στήν Καστανιά,
ὅπου κάθε χρόνο τό Δεκαπενταῦγουστο οἱ Πόντιοι ἀναβαπτίζονται
στά ἱερά νάματα τῶν παραδόσεων, τίς ὁποῖες συνεχίζουν στόν ἐλεθ-
θερο ἑλλαδικό χῶρο μέ ἀσάλευτη τήν πίστη στά ἱδανικά τους.

Πέρα ὁμοῦς ἀπό τήν ἱερά μονή τῆς Παναγίας Σουμελά στήν Κα-
στανιά καί τό ὁμώνυμο ἱδρυμα, ὑπάρχει καί λειτουργεῖ θαυμάσια
τό σωματεῖον "Παναγία Σουμελά". Κοντά μας βρίσκεται ὁ πρόεδρος
αὐτοῦ καί πρόεδρος τῆς Πανελληνίου Ἑνώσεως Ποντιακῶν Σωματείων
γυμνασιάρχης κ. Παναγιώτης Ἰανιμανίδης.

* Ερ. — Κύριε Ἰανιμανίδη, θά θέλατε ...

* Απαντ. — Μὲ συγχωρεῖτε, θέλετε νά ἀπαντήσωμε σέ ὀρισμένα
ἑρωτήματα γύρω ἀπό ὀρισμένα θέματα, ποῦ μᾶς ἀπασχολοῦν. Νομίζω
ὁμοῦς ἡ δεοντολογία τῆς ἐκπομπῆς ἐπιβάλλει τήν μετάδοση στό σημεῖο
αὐτό ἐνός ἀκόμη ποντιακοῦ τραγουδιοῦ καί κατόπιν τὰ λέμε.

* Ερ. — Σύμφωνοι.

. ΑΥΡ - ΤΡΑΓ

* Ερ. — Λοιπόν κ. Πρόεδρε, στόν Πόντο ἡ μονή τῆς Παναγίας Σου-

μελᾶ ἐλειτούργησε ἐπὶ 16 περίπου αἰῶνες, κρατώντας ζωντανά τὰ δυνε-
ρα τοῦ ποντιακοῦ ἑλληνισμοῦ. *Εἰς στήν *Ελλάδα, ἀπὸ πότε λειτουργεῖ;

*Απ.- *Απὸ τὸ 1951. *Επὶ 24 χρόνια, καθὲς Δεκαπενταῦγουστο, τὸ
Βέρμιο δονεῖται ἀπὸ τὲς ἱερᾶς φαλμωδίας καὶ ἀπὸ τὲς μελωδίας καὶ
τοῦς ρυθμοῦς τῆς ποντιακῆς μουσικῆς στὰ πλαίσια τοῦ πανηγυρικοῦ
ἑορτασμοῦ.

*Ερ.- Σὲ δεκάδες χιλιάδες ἀνέρχονται οἱ προσκυνηταί. Εἶναι
μόνον Πόντιοι;

*Απ.- *Ὅχι μόνον Πόντιοι. Μᾶς ἔρχονται προσκυνηταί ἀπὸ ὅλες
τὲς περιοχάς τῆς *Ελλάδος καὶ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν, ἀκόμη καὶ ξένοι
μὲ ἐνδιαφέρον ὅχι μόνον θρησκευτικόν, ἀλλὰ καὶ ἱστορικόν, λαογραφι-
κόν καὶ καλλιτεχνικόν.

*Ερ.- Τὸ πρόγραμμα τοῦ ἑορτασμοῦ περιλαμβάνει πράγματι ἀξιό-
λογες ποντιακὰς λαογραφικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς ἐκδηλώσεις.

*Απ.- *Ἡ Παναγία Σουμελᾶ ἀναπτύσσει καὶ σοβαρά πνευματικὴν
δραστηριότητα.

*Ερ.- *Ἐχομε ὑπ' ὄφιν μας τὸ Πνευματικόν Κέντρο "Παναγία Σου-
μελᾶ" στῇ Θεσσαλονίκῃ μὲ τὴν ἀξιόλογη βιβλιοθήκῃ. Σὲ ποιοὺς ἄλλους
τομεῖς ἀναπτύσσει δραστηριότητα τὸ σωματεῖο σας;

*Απ.- *Ὁ θρησκευτικὸς τομέας εἶναι ὁ βασικός. *Ἀλλὰ τὸ σω-
ματεῖο Παναγία Σουμελᾶ ὀργανώνει καὶ διαλέξεις, ἐνισχύει οἰκονομι-
κῶς δεκάδες φοιτητῶν καὶ σπουδαστῶν τεχνικῶν σχολῶν κατ' ἔτος,
πρόκειται δὲ νὰ ἰδρῶσῃ προσεχῶς, νὰ ἀνιστορήσῃ μᾶλλον στήν Κοινό-
τητα τοῦ *Ὁραιοκάστρου τὸ Φροντιστήριον Τραπεζοῦντος.

*Ερ.- Κύριε Τανιμανίδη, τὸ σωματεῖο Παναγία Σουμελᾶ συνεργά-
ζεται μὲ τὴν Πανελληνίαν *Ἐνωση Ποντιακῶν Σωματείων;

*Απ.- Δέν συνεργάζεται ἀπλῶς. Εἶναι ἀπὸ τὰ πρῶτα βιδρυτικὰ
μέλη της καὶ προσφέρει εἰς αὐτὴν συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως ἠθικὴν
καὶ οἰκονομικὴν συμπαράστασιν.

*Ερ.- Ποιά εἶναι τὰ φλέγοντα προβλήματα, ποῦ σᾶς ἀπασχολοῦν;

*Απ.- Θὰ ἀναφέρω τὸ πιὸ βασικόν. *Ἐχομε προγραμματίζει καὶ
πρόκειται νὰ ἰδρῶσῃμε στὰ ὑφῶματα τοῦ Βέρμιου μεγαλοπρεπῇ καθε-

δριμβ ναδ τῆς Παναγίας Σουμελά. Ὁ ὑπάρχων ναδς θά λειτουργήσῃ
ὡς ναδς τῆς Ἀγίας Βαρβάρας. Ἔτσι συνέβαινε καί στόν Πόντο.

Ἑρ.— Μάλιστα. Πῶς βλέπετε τήν ὀργάνωση τῆς ἐφετεινῆς πανηγύ-
ρης;

Ἀπ.— Τό πρόγραμμα ἔχει καταρτισθῇ μέ ἀκρα ἐπιμέλεια. Θά ὑπάρ-
ξῃ ισομοσυρροή μεγάλη, ὅπως πάντοτε. Ἡ Παναγία Σουμελά θά δεχθῇ
ὅλους μέ ἀγάπη καί θά δικαιώσῃ τοῦ καθ' ἑνός τήν ἐλπίδα.

Ἑρ.— Σᾶς εὐχαριστοῦμε πολύ κ. Τανιμανίδη.

Ἀπ.— Καί ἐγώ σᾶς εὐχαριστῶ.

. ΔΥΡ - ΤΡΑΓ

Συνεχίζουμε τό πρόγραμμά μας μένεσποντιακά τραγοῦδια, ποῦ καί
αὐτά μαζί μέ τᾶ παραδοσιακά ποντιακά τραγοῦδια, θά ἀκουσθοῦν καί
ἐφέτος στό πανηγύρι τῆς Σουμελά στήν Καστανιά ἀπό τοῦς νέους Πον-
τίους καλλιτέχνες, οἱ ὁποῖοι συνεχίζουν τίς παραδόσεις τῶν προγόν-
ων τους. (τρέις σιμποῖ).

. ΔΥΡ - ΤΡΑΓ

Ἐδῶ τελειώνει ἡ ἐμπομπή μας. —Κοντά σας καί πάλι τήν ἐρχόμε-
νη ἐβδομάδα τήν ἴδια μέρα καί ὥρα .

. Σ Η Μ Α

Ἀκοῦσατε τήν λαογραφική ἐμπομπή τῆς Πανελληνίου Ἑνώσεως
Ποντιακῶν Σωματείων — Ποντιακή Ἠχώ — ποῦ γράφει καί ἐπιμελεῖται
ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης. —

. τό σῆμα σβήνει